

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Második félév.

Kolozsvár, September' 18kán, 1840.

12. szám

Tartalom: Kivonat egy atya' végrendeletéből, mellyet fiainak 15 esztendő's korokban felbontani parancsolt, (Hunnfi) 89. l. Vérhosszu, (Medgyes-Lajos) 93. l. Literaturai jelentés, (Szerkesztőség) 96. l.

Kivonat egy atya' végrendeletéből, mellyet fiainak 15 esztendő's korokban felbontani parancsolt.

(Folytatás.)

Már csak hozzád szólok L — — Születésed óta mindent elkövettem, mit eszem 's érte-kem felérhetett, hogy nevelésedben a' lehetőségig semmi hiány, semmi hátramaradás ne történjék. Több könyveket elolvastam e' végre, 's még többet gondolkodtam azon módokról 's esz-közökről, mik által, ha isten életednek kedve-zend, az emberi társaságban, ne mint csupa idő 's kenyéremésztő, de mint hasznos tag jelenhessél meg. Születésedkor gyenge testalkattal jöven világra, esztendeig hideg víz mosásokkal kívántalak erősíteni, 's kiküldve akármilyen időben a' szabad levegőre akartalak az életre meggedzeni. Most is ez első kérésem 's figyelmeztetésem hozzád, hogy tested' egészségét 's erejét a' lehetőségig nem csak megtartani, de naponként nevelni törekedj. Azon szoros 's kölcsönös viszony, mi testünk 's lelkünk közt van, azt parancsolja, hogy egyiket mint másikat tökéletesíteni 's emelni törekedjünk. A' te idő korod most az, mellyben a' világ ezer meg ezer változó 's ingerlő alakban tűnedezik fel képzeleted előtt, a' szívben ismeretlen édes vágyak' táborai keletkeznek, az erekben eddig csendesen folydogáló vérpatakok özönleni, duzzadozni kezdenek, a' testben pezsgő

termékenyítő erő ezer úton vágy kitörni, az ember magát érzeni kezdi, de megfejteti se hogy sem tudja. Érti hogy az eddigi gyermeki kedvtelések nem kielégítőek. A' test kezd uralkodni, 's a' lélek az indulatok' mámorában lassan lassan elrészegül, 's jelen a' perc, mikor az ifiu előtt a' pokol' 's menny' ajtai felnyílnak egyszerre 's csak tőle 's jó angyalától függ, hogy az idvesség' vagy kárhozat' útjára lépjék-e? Oh édes fiama! ha igaz: hogy az elrothadt porok újra felelevenednek, csak e' pillanatban szeretnék felkelni hideg ágyamból, bár addig, mig élted' e' kényes 's sikámló fordulatján lábaidat a' jobb útra téríthetném; de minthogy ezt a' hajthatatlan sors nem engedi, szeread meg poraimnak nyugalma' a'zzal: hogy szíved 's lelkedet eredeti szüzességében 's tisztaságában tartsd meg; dugd bé füledet az ezer felől ostromló világ' csáb-jaira; tiszteld 's imádd véredben azon erő' forrását, melly testednek, lelkednek mig szüzön megőrzöd ifjúságot, elevenséget ad, 's mit ha gondtalanul elpazérlottal, tested' 's lelked' romjain kívül alig marad egyebed a' késő megbánásnál. Nézz csak figyelmezőleg körüléd, 's meglátod állításom' igazságát azon halvány sáppadt arcokon, mellyekről ez a' titkos bűn számkivetette az élet' 's egészség' hajnalpirosságát. Titkos bűn sorvasztja létüket ezeknek, keblök' férge dúl éltök' virágán; az illyeket szánd 's vesd meg. Győzd meg magadat 's indulatidat, kerüld ki az ördög' hitegetéseit, 's el fog jöni az idő,

mikor önmegtadásodért az erény' istene fel-
deríti felhőtlen eget lelkedben, 's érezni fogod
azon édeni boldogságot, melyet első szüléink
a' paradicsomban érzettek, mind addig míg
isten ellen a' kigyóval szövetségbe nem léptek.
Oh hány ifjaink vesztek 's vesznek el ez úton!
Ön magok semmisítik meg magukat, elpazarol-
va éltök' azon kincsét, melyet soha többé visz-
szaszerezni nem tudnak. Fiam, édes fiam! ha
ezer nyelvvél szólhatnék most hozzád csak azt
mondanám újra meg újra: hogy élted' e' kényes
szakában a' csábítóktól őrizkedjél; nevetni, gu-
nyolni fognak ők tégedet, feltárják előtted a' po-
kol' virágövényü pitvarát, de vedd meg hite-
getésöket, mert hígy szavamnak, méreg van az
aranyos pohárban, 's undok férgek tanyáznak a'
belsőbákban. Hagyd nevensenek, gonyoljanak kül-
sőképben, belsőképpen tisztelni fognak tégedet.
Az erény' országa és hatalma olly erős, hogy
azt az emberek bár mindig ostromolják, de meg-
semmíteni nem tudják. Mint isten, örökkévaló ez.

Második figyelmeztetésem már az: hogy
testedet minél többféle foglalatos-
ságokra hajlékonyvá 's használha-
tóvá idomítsd. Remek mive istennek az em-
beri test, ezerféle tehetség, 's úgy szólva min-
denható hatalom lappang annak alkotásában. Csak
a' 10 új mire nem képes? Nézz meg egy mi-
vészt; mennyi hangokat csal ki azokkal az ér-
zéketlen fából, megszólaltatja a' néma érczetet,
's mint isten közlé sárral az életet, belé lebelli
's megszólaltatja érzelmeit; fájdalmainak bajtár-
saivá, örömeinek barátjaivá teszi. Egy Canova
a' márványba lelket önt általok, 's másik arany-
értékü csipkét sző segédelmőkkel. Ezeket annál-
fogva minél több működésekre alkalmasokká ten-
ni emberi tökélyünkhöz tartozik. Soha meg nem
tudom engedni magamnak azon hibát, hogy is-
kolai tanulmányim mellett, valami mesterséget
meg nem tanultam. 15 évekig lenni iskolában,
annyi időt, kisebb nagyobb, kurtább hosszabb

szünőrákat, heteket, hónapokat úgy vesztegetni
el 15 év alatt, hogy azokról többet ne mond-
hassunk mint eltöltek, valósággal bűn, 's meg-
engedhetetlen lelki hanyagság. De az ifu lassan
lassan úgy beléédesedik a' semmit nem tevésbe,
hogy boldogsága' legkéjelmesebb óráit csak ak-
kor éli, mikor a' hasonvérü 's szellemü pajtás-
sággal a' soha meg nem térő időt elszárnyaltat-
hatja, vagy jobban mondva eltemetheti. Ha bár
ki szoros számadást vinne eltelt óráiról, elijed-
ne maga, milly kevés telt el igaz haszonnal és
nyereséggel. Ha a' tanulási robotot letöltheti az
ifju, magával 's világgal kibékültnek hiszi ma-
gát. Többre törekedni csak ritkán 's ritkának
van kedvében, kivált testi gyakorlatra fordítani
időt szinte az aljasodáshoz tartoznék; mesterség-
hez fogni 's tanulni, célirány tévesztés lenne,
's mintegy lealázva látszanék az emberi agy' fel-
sége. Pedig ki szívét, lelkét leginkább kimivel-
te, testét tagjait legtöbbfélére alkalmasokká 's
használhatokká formálta, az előttem legtökélete-
sebb ember. Egy igazán tökéletes ifjunak löni,
kardot forgatni, hajtani, sebesen szaladni, lo-
vagolni, úszni, valami muzsikát 's egy kézi mes-
terséget tudni okvetetlen kellene. Egy mester-
séget mesterileg, 's másokról is minél többről
elméleti, minél több ismereteket szerezni és gyűj-
teni, mellyeket legkönnyebben elérhetne az ifju,
ha tanulása' helyén divatban lévő mesterségek'
nézésére vendégképpen csak két két hó-
napig járna is, magának azon idő alatt azon
mesterség' alapállásáról, folyamáról, titkairól,
fortélyairól írásbeli jegyzeteket csinálna. Így az
ifju mikor világba lépne, nem lenne minden
legkisebb alkudozásnál a' mesterember' játéka 's
igen gyakran nevetsége. Hány szobatudós van,
ki 70 éves korában sem tudja még, mennyi posz-
tó kell egy nadrágnak, 's voltaképpen mibe ke-
rül egy lábbeli? Az életnek illy sarkalatos vi-
szonyiban való tudatlanságunk igazán nem csak
káros, alkalmatlan, de valóban nevetséges is.

Hány hegyeken fekütt Róma, azt mindenki tudja, 's nem tudni véteknek tartatnék; de egy ív papiros mennyibe kerül 's hogy áll elő; egy csizmasarokra mennyi vas 's hány szeg kell, a századik sém tudja. Valóban az emberi czimzettek közt igen sok értelem 's jelentés nélküli léteznek, de egy sem olly nevétséges mint ez „tudós.“ — Hány tudós úr kér kocsisától sok dolgokban tanácsot? hány tudós urat nem hordoz orránál fogva gazd'asszonya? 's miért? mert tudománya csorba, 's félszeg, és az egész tudós többnyire fél vagy egynegyedrészes ember. Azt kötöm hát szivedre édes fiam, hogy ezen czikelyben tett intésemet, ennek értelmét fogd fel lelkeddel, barátkozzál meg ezen eszméssel, melyeknek ha csak felét is lelkedben létesíteni szerencsés lesz, áldani fogod idővel poraimat is. Sokat sirattam én ezen oldalról elvesztett napjaimat, de a' mult időt vissza hozni többé ember' hatalmában nincsen. Te idődnék most ura vagy, 's használd míg teni hatalmadban van. Különben az én sorsom kerül rád is: bánat; siratod majd az elszalasztott órákat.

Tested iránt való tartozásod 's kötelességed még az: hogy testedet a' legnagyobb tisztaságban tartsd. Az én időmben a' testi piszkosság, meszes hát, tollas haj, valami mély tudományosság' ismértező bélyegének tartatott. Úgy merülni el tudományos vizsgálódásokba, úgy mélyedni el ismeretek' tengerébe, hogy teste' miben létét sem tudja már, soknak volt igen kedvencz fogása. De én megvallom akkor is nevettem ezen tudós bohócokat, 's lelki személyvesztőket. Testünk olly hatalommal és sok tekintetekben olly felsőséggel bír rajtunk és felettünk, hogy arról senki büntetés nélkül meg nem feledkezhetik. Az okos testét, lelkét tisztán tartja. Távol legyen hogy ezen állításommal arra ingerelnék, hogy nap estig öltöző asztal mellett ülj, hajad' hullámmal fodrászokat hagyj szegyenben, vagy pénzen szerezd meg arcod'

pirosságát; hanem azon tisztaságot ajánlom, melyet a' tiszta hideg víz eszközöl a' testnek, a' tiszta bel- 's peccsételen külruha ad az embernek. Ki teste' piszkában gyönyörködik, lelki-szenytől sem fog az nagyon irtózni. Tisztán, csinosan hordozni testét, magát, valóban első ajánló levele egy ifiúnak. Hasztalan, keresett cziczomákkal, pillangó ruhákkal keresni elfogadtatást, minden esetre vétett számítás, 's az illy ifiu igen hamar ajtót zár maga előtt. Én élttemben ritkán csalódtam mikor külsőről belsőre tettem következtetést. Egy ifiúnak 's bár kinek is lelkülete kültözetéből megítélhető. Csinosságot és tisztaságot ennél fogva eléggé nem ajánlhatni.

Következik már, hogy külmagadviseletéről 's hordozásáról közöljem veled eszméimet. Az ember mihelyt születik, kültárgyakkal látja magát övedzve; egy világ nyílik fel körülte, mellynek középpontján ő áll. Kültárgyakkal, okos, oktalan valókkal vagyunk szüntelen érintkezésben. Ezekkel 's ezekhez különböző viszonyok szerint hogy viseljük magunkat, kimeríthetetlen terjedelmű munka lenne. Csak a' nevezeteseket veszem föl 's azok iránt kívánlak figyelmeztetni.

Elsőben is a' kültárgyak közül főfigyelmet érdemel a' pénz kezelés, 's ezzel való okos bánás. A' pénz egy közbecsü, terjedt értékű esuda valami. Ebben nem csak minden földi dolgok' 's kültárgyak' becse szorítva van; hanem még a' szabadságra született, 's azzal dicsekedő ember' tetteinek is többnyire rugója; és fájdalom! az erény' hajója is leghamarább ezen szirton szenved törést. Sőt mit mondok?! ezért árulják a' tudományokat 's még a' siron túli holdogságot is. Az embereket örök mozgásban ez a' rugó tartja és e' készleti merész vállalatok' próbáira. Ezért nyergeli meg a' habok' hátát a' kincsre vágó kereskedő; ezért talált sok dús, hullámsírban nyugodalmat. Az igaz: hogy a' társasági élet' mostani viszonyában, mikor az embereket boldogokká aynyi mes-

terkelt szükségek' 's képzelt kívánatok' éldélhetése teszi, mellyeknek 'megszerzésére pénz, csak pénz az egyetlen egy eszköz, ez elkerülhetlen életszükséggé vált, annyira, hogy egy híres i-rónk méltán nevezé a' pénzt political levegőnek, melly nélkül társasági életben nem lélekelhetni. 'S mi után a' világ' izlése annyira elfajult, hogy a' sokaság a' főérdemet többnyire e' csilámló érczhalomban keresi, a' pénzt gondtalanul, 's oktalanul elfecsérelni éppen olly hiba, mint bűn arra akarni úton módon törekedni. A' pénz erényes ember' kezében áldás, gonosz' kezében vereség. Hány fia-betyárokodik kávéházakban, viraszt kártyaasztalok mellett, mert egyetlen fia apjának. Hány hagyja üresen fejét, mert tele az erszénye. Hány dőzsöli 's pazérolja el bűnös kézzel az apai 'gondos 's takarékos kezekkel gyűjtött véresverejtékü vagyont! Erre annyi a' példa mint a' tenger' fővénye. Hány végezte már gyilkos kezekkel ki magát csak azért, mert ezen kényes érczszemmel okoson gazdálkodni nem tudott, vagy nem akart. Azt javaslom azért édes fiam neked, hogy a' kiadást mindig a' bévételhez mérd. Úgy rendezd el szükségeidet, hogy elsőben csak az elkerülhetetleneket pótolod ki, 's azután lépj a' kedvesek' megszerzésére, ha az elsővel elláttad magadat, 's pénzed ezekre is telik. Ki költségeit illő határok közé, 's bizonyos rendszabályok szerint tenni nem tudja, vagy nem akarja, lassan lassan olly zavarba jön, hogy vissza lépni ha akarna sem tud. Úgy jár, ki viz' mentiben beljebb halad a' mélységbe, a' megtérés később lehetetlen, 's végre örvénybe merül. Az oktalan költsézésnek legközelebbi magzatja a' hazugság, azután a' csalárdság, végre a' lopás, 's akkor vesztve van minden. Ezekhez van igen gyakran kötve a' kártya és sorsjáték üzés is. Ritka ifiu az, kit e' két ördögtalálmány meg ne kísértene. Egy ezüst huszassal lotterián 5—400 aranyat nyerni, öt pengő ftal 200,009 ftra tenni szert,

vajmi ingerlő még a' lomhább képzelődésűeknek is; de nem gondolják meg, hogy csak a' közönséges lotteriában is O- vagy legfeljebb 5 szám ellen 85 áll. Öt emberrel akarni verni meg 85-öt, úgy-e valóban képtelenség! 's ha én 85-öd magammal azt mondanám Önnek: hogy ha minket meggyőzni képes lesz, 10,000 forintot fizetek. Szép ígélet úgy-e? de oktalan lenne az, ki még is vállalkoznék. A' lotteriában pedig 1, 2, 3, 5—85 ellen 's néha 1 60,000 ellen harczol. Megesik itt is mint háboruban, hogy történik véletlen győzelem, 's nagy lotteriában mindig több nyerések történnek bizonyosan, de még is olly szerencsejátékban, hol a' nyeres' lehetősége szinte a' lehetetlenségben enyészik el, oktalanság a' bizonyos pénzt gondtalanul kilökdösni. A' kártyajátékban már bizonyosabb a' nyereség, de itt már annyival kevesebb is. Itt a' drága idő, egészség, erkölcs' romlása a' fővesztéség 's az, hogy a' szerencsének illy változó forgása mellett is, pénz' tekintetében is mindig veszteség van, ha több nem egyszerű szerencseforgást veszünk figyelembe. Mindeniket ha rendkívüli pénzed leend megpróbálhatod, a' szerencsét lotterián is egyszer kétszer megkísértheted; de ezekre támaszkodni annyi volna, mint örvényből egy nádszál' segedelmével akarni kiuszni, vagy az O-czeánt egy szál deszkán akarni átutazni.

Továbbá főfigyelmet érdemel, hogy minden portékáidat számon, 's rendben tartsd, 's magadat a' legnagyobb rendtartáshoz szoktasd. Ezen erény az, melylyet a' közönséges iskolákban legkisebb figyelembe se vesznek. Ki leczkéjét hangosan tudja elszavalni, kivált ha még ezen kívül valamennyire érti is, kész az eminentia, ha különben olly ügyetlen is, hogy rá egy vaktyúkot bizni nem lehetne, 's kész az ollyan lenézni már több tanuló társait, kiknek nyelvök tán nem olly sebes, de minden dolgaikban több eszet 's jobb

Vérbosszu.

Novella.

gondolkozást mutatnak. Ha az ember elöitélet nélkül utána gondol, azt kell látnia, hogy a világon nincs egy mérték is olly nem igaz, 's hibás mint az iskolai erénymérték. Ott inkább a tudást, mint a tettet nézik, 's igen gyakran az emberek a keresztény világban ökröt vagy borjut imádnak. Végtelen itt a következetlenség, 's fonáság; legyen legerkölcstelenebb, nem baj, csak az erkölcstudományt hangosan szavaljam; legyen vallástalan, csak a vallástudományt minden rópjaival jól tudjam, legyen rendetlen, ügyetlen, czivakodó, irigy, áskálódó, árulkodó, az mind semmi, csak legjobb próbadiák írást írjak, ki tagadja meg az elsőséget? — Itt van a rettentő különbség a régi bölcsök tanító székai 's mostani iskolák között. Azok az életnek, szívnek, léleknek, 's cselekedetnek tanultak, tanítottak. Mi csupán az agyvelőnek. Ott egy Cato, Socrates változatlan arcczal megyszembe a hallállal. Itt a philosophiát 40 évig tanított professor egy kis házi bajnál kifejtethetlen zavarba jő; 's egy tán méltó de váratlan hír kétségbe ejti. Itt az ok, miért értekezéseinkben, ha erények példáira van szükségünk, a pogány historiába kell visszatérnünk. Mi nem a szívbe gyökereztetjük a tudományt, hanem magunkra rakjuk, 's így lassan lassan elhullatjuk; a szív ma nálunk nem egy erőforrás, a lélek nem egy ható, melegítő életszakra, 's mi magunk nem emberek, csak lelkileg véve olly 20-30-40 esztendő gyermekek vagyunk, kik soha ön lábainkra állhatni nem tanítottunk. Innen van: hogy sok iskolai első eminens, a nagy világban rossz gazda, gondtalan családanya, hűtelen férj, barát, engedetlen fiu; fél vagy semmi hazafi, használhatlan alattvaló, 's fél vagy negyedrés ember. —

(Vége közelebből.)

Hunpfi.

Majus' 26ka egy volt, a legszebb tavaszi napok közül. M. Vásárhelynek nyugoti részén van egy gyönyörű sétahely, melly a Maros' vizétől egészen körülövezve egy kis szigetet képez. Magasra nőtt nyárfák, 's dús lombu gyertyánok emelkednek föl az izletesen szabályzott ösvények mellett, mintegy ellenőrül, különben a habvállakat elbarnító napnak. A' zöldágak' húsében szív emelön ömledez a' kedves csalogány; a' susogó zephyr enyelgve röpkedetteti könnyű szárnyain a' szerelmesek' sohajait, 's a' tavasz' ezer virágaiból fölszárnyaló illatozón édes élvezetbe teszi-át a' lelket. Itt látjuk most ünnepi pompában hullámsani Maros Vásárhely' lakóseit. Az emberismeretre törekvőnek nem kis édeletet nyújt az itt sereglő különböző rangu és állapotu egyének' maguk viselete. Mint egy színpadon jelenik meg itt az élet a' maga comical és tragical szerepeivel egyaránt anyagot nyújtandó Demokritnak a' nevetésre, mint Heraklitnak a' sirásra.

A' kert' közepében meglehetősen magasságra emelve áll a' zenekar. Alig hogy a' barna hangszok megérkeztek több lelkes ifjak' sürgetésire elkezdődik a' zenészet, 's a' Tormásy' varázshatásu Walzere minden mulató tagot középhe csödit. Csupán két ifju nem látszik a' közelragadtatásból részt venni. Ők távol a' népcsoporttól, egy magános, sötét ösvényen heves beszélgetések között járnak fel 's alá. Ha Párizsban lennének szinte bizonyossággal ki mondanók: hogy valamely össze-esküvés' tervén tépelődnek; de így nem gondolhatunk egyebet mint hogy az egész heves beszélgetésnek valamely szerelmi kaland lesz a' tárgya. 'S alig ha igazunk nincs. Lopodzunk csak közelebb, 's ha egy kis asszonyi állhatatlanságot árul is el, füleljünk ki a' nem éppen érdektelennek látszó vitából valamit.

„S te komolyan mondod: hogy Marienne jegyesed!”

„Igen.”

„Ezt nem akarom hinni; hisz' ezelőtt másfél évvel, Pestre indulásom östvéjén, nekem ígérté kezét, 's egyszersmind annak jeléül ezen gyűrűt adá.”

„Azt tudom, 's a' kedves' ajkairól tudom; de a' dologban szülői kényszerítés volt.”

„S Marienne most szülői akaratja ellenére megy férjhez?”

„A' kényszerítő anya egy évé, hogy megholt, 's az apa lánya' szíven nem akar átok mérget önteni el.”

„A' kézfogás?”

„October 2-dikán.”

„Ah! a' hűtelen! jér tüstént hozzája; tőle magától akarom megtudni a' dolog' mivoltát.”

Zordvay Andor és Dencsey Kálmán volt neve a' két ifjunak, kik e' tüzes pár beszéd után, cigarojukat zsebökbe téve, mint áradat törtek át a' népcsoporton, 's hagyák ott a' mulató kertet.

II.

Csinos kőboltozatu kapuival, 's idomzatosan rendezett zöld redőnyü díszes ablakival tűnnek ki többek fölött a' Poklos utczában egy nem régiben épült két emeletü ház. Ez a' Marienne' lakja. Apja hivatalos dolgokban téven elfoglaltva, most csak egyedül van honn. Ártatlan lelkének szelid érzelmeit bajhangu zongorájába jatzodja be kis oldalszobájában. Az ő jelleme tiszta minden hiúságtól mint egy szenté. A' nagy világ' ezer féle csábjainak szírieni hangjai még nem férkeztek szívébe. Mint széndén illatozó viola félen erdő' csöndes magányában, akkép nőtt fel a' gyönyörü hölgy természetes szülőinek karjai között. Minden férfi' kebelben föllángolt az érzés a' szelid angyal' közelében. Hogy simult a' szép ködös sugar' termétéhez! Hogy lebegtek picziny lábai! Miként emelkedett minden ezüst szavára alabástrom melle! Hogy omlot-

tak el göndör hajfodrai arany színűen márvány vállain! Milly le nem irható bájjal ünnepelt a' mosolygás kis rózsaján! Hogy hajnallott föl a' szűz szemérem' szentpírja liliomábrázatán! S mint tükrözött ki a' legszebb lélek csillagszeméből! De hol van a' toll, melly annyi kelemeket híven rajzolhatna. Képzelden az olvasó egy ideált magának, millyet ifju álmaiszerelem' első korányában teremtettek, 's rá ismér Mariennere.

Most hangos lábdobaj ébreszté föl a' szelid hölgyet 'édes merengéseiből. 'S alig hogy zongorája mellől fölkelhetett, két férfi lépik be a' terembe. Éppen azok, kikkel a' mulató kertben csak imént találkozánk. Sovány magas természetü az egyik. Barna-sötét ábrázatját fekete pofaszakáll övedzi, 's mélyen beesett szemeiben alattomas tűz gerjedez. E' röjtengő lelkületü ifjuban olvasóim Zordvayt ismerik meg, tehetős és tanult polgárnak gyermekét, ki az olasz hont ifju korában megutazván, onnan hozott hölgyet magának, ki Zordvaynak szerelem' első zálogául tartá föl férje' csókjaiboz. Mind kettőt sirhant földi néma leplével. Él a' fiu hogy átokra zúgjon az anyai por, az éghajlat ellen, mellytől gyermeke' jellemét kölcsönzé. Vajmi másként következtet a' lélek a' nemes szívé ősi magyar törzsokből származott Dencsey' alakjára szárnyaltában. Karcsu, magas növése; halvány piros ábrázatja, mellyen a' férfi szakáll csak imént pihézett ki; szép derült homloka; csöndes fényben égő kék szemei; 's lelkes vidám tekintete, mindenkit tiszteletre birnak iránta.

Reszketve állott Marienne, mig Zordvay mogorva hangokon előadta jövetelök' indító okát. Komórdan tekintett még egyszer e' szavakkal a' hölgyre.

„Itt a' pillanat: határozz sorsom és sorsod fölött. Jelöld ki, mellyiket szereted közülünk.”

Marienne semmit nem szólhatott. Érzései lekötötték nyelvét; 's a' tiszta szerelem' néma

oda olvadozásiban simult Kálmánja' keblére.

Mint egy rém a' sirok' halmain akkép' állott e' pillanatban Zordvay. Mérgesen harapott elsárgult ajakába. Szívében a' megvetett szerelem szülte bosszunak egy óriása ütötte föl iszonyatos fejét. Kitépte újaból az inkább kötelességből mint szerelemből nyert jegy-gyűrűt, 's Marienne' lába elébe lökvén, szótlan hagyta magára a' hív mátká part.

III.

October' 9-ke volt. — Komor sötétség fátyolozta be a' természet' ábrázatát. A' nap vör színben haladt el a' láthatárról, nem hagyva semmi fénysugárt maga után. Merre a' szem el lát mindenütt egy közönséges gyász uralkodik. Komoly, halvány tekintettel elbúká a' hold a' darabos felhők' ormain, mint kétségbe-esett hölgy halva fekvő kedvese' koporsója körül. A' csillagok reszkető fényben csillámlanak imitt amott mint messziről látható faklyák a' temető kertben. Éjszaka van. A' várbeli óra éppen most kongja a' 12-öt. Maros Vásárhely' békés polgárai édes nyugalomban szendergenek. Az ablakok mindenik utczában sötétek. Még a' tudósok' lámpája is alva van. Csupán egy földszinti házból csillámlik ki valamely hamvadó mécsvilág nem különben, mint a' vonagló ember' szeméből az élet. E' ház önmagában és e' háznak közelében minden olly borzadalmas. Az utcai kutyák tanyát ülve körülte, hosszúra kinyuló mély hangokon ordítanak, 's a' sanyarú ösziszél rémesen süvölt el rongyos fedele fölött. Tán valamely szegény anya virasztja itt, haladókó gyermekét. Vagy tán gémberedett fősvény kupcrog pénzes ládája' fedelén. Nem! sötéten, mint az éjszaka egy magas barna férfi, sétál ott. Redős homlokát mély gondolatokba merengve törölgeti. Úgy tetszik: keblét valamely háborgó indulat' véseze ülte meg. „Nem! ő boldog nem

lehet!“ E' szavak törnek ki most dühöngő meléből, 's a' ház' felső szögletéből egy gyilkot ragad elő. Vérben forgó szemeit komordan futtatva el rajta, vadúl huzza ki 's taszítja be egyszer kétszer borzasztó szándéka' rémes eszközét 's egy fekete köpenyt vévén magára irtózatosan rohan ki, 's halad elő az utcán. Mentében a' denevérek és halálbaglyak szivrázó dalt sivitottak feje fölött.

IV.

A' boldogság egy szép, de kényes plánta, melly az élet' silány földében nem igen tenyészhetik, 's ha szinte meg is talál valahol foganni, irigység, bosszuállás, rágalom, 's más ezer vétek, rögtön készen állnak azt még zsöngé csirájában megsemmisíteni. Egy szebb haza' tisztább éghajlatán virulhat föl az csupán a' magai isteni felségében. —

A' Poklos utczában, a' többek között, idomzatos alkatával, 's díszes külsőjével, egy ház különbözteti meg magát. Lakóinak boldogsága pedig, az egész városon mindenkiétől különbözik, mindenkiét fölül mulja. Eppen ma egy hete köté egybe a' házasság' oltárán sziveiket az olly édes szerelem' rózsalancza. Eppen ma egy hete, hogy az élet' paradicsomában a' legtisztább örömet élvezik. Oh, mert hol van a' boldogság az életben, melly a' szeretet szülte házasság' körében levővel mérkőzhetné! Milly nem földi érzés az, melly az élet' küzdései között elfáradt férj' lelkén átömöl, midőn a' kedves hölgy ptyolatkezeivel letörli az izzadságot homlokáról, 's a' hűség' csókjaival elűzi onnan a' gondok föllegeit!

Jól ismerik olyasóim ez egymást olly forrón szerető házaspárt. Mint mátkákkal találkoztak már feljebb velök. Tudják nem más ez, mint Dencsey Kálmán és Marienne.

„Hidegek már az estvék. A' sanyarú öszidér elsorvasztotta a' plántákat.“

„De nem az én örömeim' virágait. A' te ajkaidnál örök tavasz' derűiben éledeznek azok. Marienném! imádott hitvesem! én szeretlek téged — én boldog vagyok!“

„Én is.“

'S e' párszóban minden földi üdv ki volt merítve. A' kellemszülte nő boldogszerelem' magasztas bájiban simúlt hű férje' keblére; habkarjaival, feljül érezve magát az életen, ölelte őt által 's bibor ajkainak édes mézcsókjaival hintezé be szép magas homlokát.

Igy enyelgtek ők édes önfeledésben, míg a' késő éjszaka rájuk borult, 's az álom' szelid anygala háló termökbe nem inté.

Láttátok barna estve hús magányában, az egy törül felnőtt fejer lilium-párt, behunyva harmat öntözte illatos kelyhét, milly szende pompában hajlik egymásra. Illy ártatlan helyzetben szendereg most a' legboldogabb életpár.

V.

Az éjféli sötét szelleme csak imént vonúlt el a' láthatár fölött, 's a' néma csönd még mind bámúl utána.

A' piaczi toronyóra két fertályt ütött Mintegy holt test, mozdulatlan fekszik az egész város. ... sehol sincs semmi nesz A' két egymást szerető pár mélyen alszik.

Lassu lábdobaj hangzik föl most a' tornác padlatáról. A' terem' ajtója halkán megnyílik, 's egy fekete köpenyeges férfi lépik be. ... Ingadozó léptekkel megy elő a' ház' közepéig. Kétkedve áll meg ott egy darabocskáig. ... Ajkai részketnek. ... Félve szívja be a' lélekzetet. Rémitő kinézésű emberalak! ... Né csak mint vöröslök egy-pokol szemekben, 's mint néz ijedelmesen a' terem' minden szögletébe. Végre visszatér az ajtófelé. ... De ... „nem!“ földühöng most magában, 's ábrázatán egy sötét láng terjed el — „ő boldog nem lehet!“

E' pillanatban egy meztelen gyilkot ragad elő köpenyege alól, 's mint veszett tigris, melly vért ordít a' Lybia' pusztáin, olly vad dühvel rohant az ágy' közelébe. Az alvó hölgy kitárt alabástrom melléből piros vér bugygyan föl. Ajkain egy görcsös sikoltás vonaglik el. Ő nincs többé! A' sötét ember, mint egy síri lélek, vésszes tekintettel suhamlott ki az ajtón.

A' fájdalomvilágra, melly e' perczben Kálmán' lelkén átgomolygott egy néma fátyolt vonunk, nem lévén képesek ennek szörnyűségét

lefösteni. Ő egy mennytől lőn megfosztatva. Ne ki pokol lett az élet. Hazájává a' temető vált, ott örködött naponnan éjjelen, a' hűség' szent könnyűivel áztatva a' hantokat, mellyek keble' szentjét fődözék.

VI.

1839ben november' 16kán egy sovány, magas természetű rabot kísérték föl levátát hallgatni a' királyi táblához. A' zöld asztalon, mint bűnjel, egy meztelen gyilkos volt látható.

„Hol akadtak erre?“ Kérdé a' közel álló ügyvédől egy idegen.

„A' szörnyű tett' végbevitelkor az ágy' deszkázatán átrohant, 's a' gyilkos nem birta kiemelni.“ Borzadva nézegették meg többen a' jelen voltak közül. A' gyilkos ezen név volt kimetszve: **Zordva y A n d o r.** —

Medgyes Lajos.

Literaturai jelentés.

E' napokban hagyák el a' sajtót:

Reggeli és estei áldozat 's más énekek, és egy toldalék, bajor királyi dékány 's közép frankoniai kattenhochstatti pap **W i t s c h e l V. H e n r i k J á n o s** tól. Tizedik bővített 's jobbitott kiadás. Magyaritva zeykfalvi id. **Zeyk J á n o s** tól. Kolozsvártt öz. **Barra Gáborné** és **Stein** tulajdona. 1840. Az ev. ref. főiskola' betűivel. 8r. XX és 314 lap.

Ára: nyomtató papiroson kemény kötetben - - - - - 1 frt.

Velinen, ángol vászonban tokkal 1 f. 40 kr.

„ szép fekete bőrben aranymetszettel és tokkal 2 f. 30 kr. pengő pénzben.

Gondolkodástan kezdők' számára. Irta aranyas rákosi **Székely Mózsos**, az unitariuskok' kolozsvári főiskolájában elméleti és gyakorlati bölcselkedés' köz oktatója. Kolozsvártt, a' kir. lyceum' betűivel 1840. 8r. 182 l.

Ára: nyomtató papiroson kemény kötetben 1 ft. 10 kr. Velinen 1 f. 20 kr. pgő pénzben.

Szerkesztőség.